

Teýmirleň, Ependi, kitap okaýan eşek we dellekçiniň aýnasy!..

Category: Degişmeler, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Teýmirleň, Ependi, kitap okaýan eşek we dellekçiniň aýnasy!..

TEÝMIRLEÑ, EPENDI, KITAP OKAÝAN EŞEK WE DELLEKÇINIÑ AÝNASY!..

Bir gezek Teýmirleň Ependiniň mollaçylygyny ýaňsýlapdyr. Ependi muňa gahary gelip:

– Hökümdarym, men siziň ýanyňyzdaky eşegi-de okatjagyny bilýärim – diýipdir.

Gazaplylygy bilen tanalýan Teýmirleň gülküsini tapba kesipdirde, eşegiň ýüpüni Ependiniň eline tutdurypdyr:

– Şeýlemi? Al, onda saňa üç aý möhlet. Äkit-de, eşegi okat. Üç aýdan soň eşek hemmeleriň gözüniň alnynda kitap okar. Okap

bilmese-de kelläni uçuraryn!

Ependi eşegiň boýy bilen deň stol we uly küti kitap tapypdyr. Ol eşegi iýmleme wagty gelende her sahypanyň arasyna bir gysym arpa sepeläp öňünde goýupdyr. Eşek kitaby açanda arpa dänelerini görüp iýmäge başlapdyr. Bir sahypanyň arpasy gutaranda, beýleki sahypany, ol hem gutarsa indikini açypdyr. Ahyrynda kitabyň sahypalary gutarypdyr, şeýdibem eşegiň garny doýupdyr.

Ependi birnäçe hepdeläp eşegini şeýdip iýmäpdir. Eşek gaçanda stoly we kitaby görende gulaklaryny hekgerdip, guýrugyny dikgerdip başlaberipdir.

Üçünji aýyň dolmagyna az wagt galanda, Ependiň özüniň kitabyň sahyplaryny geçirmegine zerurlyk hem duýulmandyr. Eşek dili bilen sahypalary ýeke-ýeke agdaryp, arpalary iýipdir.

Ependi Teýmirleňiň bellän gününüň bir gün öňünden eşegi aç goýupdyr.

Ahyrsoňy garaşylan günem gelip ýetipdir. Ependi eşegi märekäniň öňüne getiripdir. Stoly eşegiň öňünde, kitaby-da stolyň üstünde goýupdyr.

Uzyn günlä arpanyň zaryny çekip oturan eşek şobada dili bilen kitabyň sahabyny açypdyr. Dodagy bilen bir eýläk-bir beýläk ysyrganypdyr, ýöne arpa tapmandyr. Şobada beýleki sahypany-da agdarypdyr, ysyrganypdyr, ondanam arpa tapmandyr. Ýene bir sahypany agdaryp, ysyrganýar, onda-da arpa ýok. Şeýde-şeýde ähli sahypalary agdaryp, ysyrganyp çykýar, hiç birinden arpa tapmaýar!..

Arpa tapmansoňam, üýtgeşik sesleri çykarypdyr, uludan hyňranypdyr, her gezeginde hyňranmasy artypdyr. Kitabyň hemme sahypasyny waraklap çykandygyna garamazdan ýeke arpa dänesini tapmadyk eşek muňa mazaly gaharlanypdyr we uzyn-uzyn aňňyrypdyr.

Eşek aňňyryp durka, Ependi Teýmirleňe ýüzlenip şeýle diýipdir:

– Bulam kitabyň gysgaça mazmuny, hökümdarym!..

Teýmirleň içini tutup gülüpdür we ýaňsylaýjy söz bilen:

– Ependi, sen indi eşek kitaby okady diýjek bolýaňmy? – diýipdir.

– Okady, hökümdarym, okady. Serediň iň soňunda gysgaça mazmunyny-da aýdyp berdi.

– Bolýa welin, men eşegiň näme okandygyny bilemog-a!

Heý, Ependi-de beýle pursaty gaçyrarmy, şobada iň soňky sözünü atyp, hemme zady ýerbe-ýer edipdir:

– Bolman näme, hökümdarym. Sebäp eşek kitaby öz dilinde, ýagny eşek dilinde okady. Düşünjek bolsaňyz eşek bolmaly bolarsyňyz!..

* * *

Teýmirleň bir gün Ependi ýanyndaka saçyny syrдыrypdyr. Saçyny syrдыryp bolandan soň dellek hemişeki ýaly onuň eline ýüz görülyän aýna tutdurypdyr.

Teýmirleň aýnadaky keşbini diýseň betnyşan hasaplapdyr we aglamaga başlapdyr. Ependi-de durjak adammy, olam aglamaga durupdyr. Ýanyndakylar Teýmirleňi köşeşdirjek bolup, onuň görmegeý adamdygyny, uly işleri bitirendigini aýdypdyr.

Şonlukda Teýmirleňiň aglamasy durupdyr, ýöne Ependiňki durar ýerde durmandyr. Gulagy kamata gelen Teýmirleň oňa ýüzlenup şeýle diýipdir:

– Diňlesene meni! Men özümi betnyşan görüp agladym, sen näme şindizem aglap otyrsyň?

Ependi şobada jogabyny ýelmäpdir:

Sen aýna bir gezek seredeňde, betnyşanlygyna çydap bilmän agladyň. A biz näme etmeli onda? Zol seniň ýüzüňe seretmäge mejbur edilen biz aglaman kim aglasyn?..

Ugur DÜNDAR.

«SÖZCÜ» gazetini, 13.12.2024 ý. Değişmeler